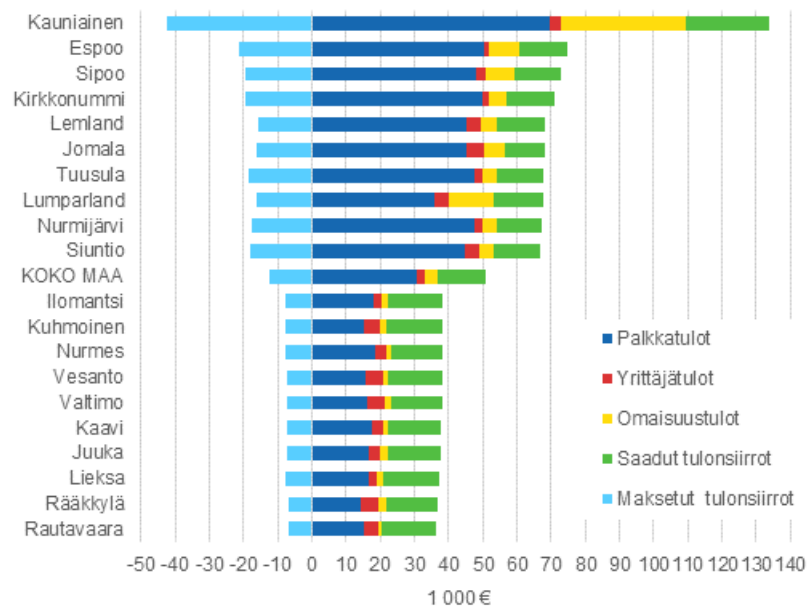

Tulonjaon kokonaistilasto 2013, tulokehitys alueittain

Kauniaisten asutokunnat selvästi suurituloisimpia

Kauniaisten asutokunnat ovat Suomessa selvästi suurituloisimpia, ilmenee Tilastokeskuksen tulonjaon kokonaistilaston alueellisista tiedoista. Kauniaislainen asutokunta sai bruttotuloja vuonna 2013 keskimäärin 133 630 euroa, kun se seuraavaksi suurituloisimpien Espoon, Sipoon ja Kirkkonummen asutokunnilla oli runsaat 70 000 euroa. Kauniaislaisten tuloja kasvattivat etenkin omaisuus- ja palkkatulot, joita ne saivat selvästi enemmän kuin asutokunnat muualla Suomessa.

Asutokuntien bruttotulot keskimäärin sekä niiden rakenne vuonna 2013, 10 korkeimman ja matalimman tulon kuntaa

Asutokunnat ovat pienituloisimpia Itä-Suomessa, Rautavaaralla asutokuntien keskimääräiset bruttotulot olivat 36 360 euroa. Rääkkylässä vastaavat tulot olivat 36 760 euroa ja Lieksassa 37 210 euroa. Koko maassa asutokuntien bruttotulot olivat keskimäärin 50 770 euroa vuonna 2013.

Saadut tulonsiirrot on merkittävä tulonlähde pienituloisimpien alueiden asutokunnille. Rautavaaralla ja Lieksassa saatujen tulonsiirtojen osuus bruttotuloista oli vuonna 2013 keskimäärin 44 prosenttia. Saadut tulonsiirrot koostuivat pääasiassa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeistä sekä työttömyyteen liittyvistä sosiaaliturvaetuksista. Palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen eli tuotannontekijätulojen osuus keskimääräisen asutokunnan kokonaistuloista on näissä kunnissa 56 prosentin luokkaa.

Sen sijaan suurituloisimmissa kunnissa tuotannontekijätulot muodostavat edellistä merkittävämmän osan keskivertotalouden kokonaistuloista. Kauniaisissa tuotannontekijätulojen bruttotulo-osuus oli viime vuonna 82 prosenttia, saatujen tulonsiirtojen osuudeksi jäi 18 prosenttia. Kauniaisissa saaduista tulonsiirroista noin 75 prosenttia oli vanhuuseläkkeitä. Kauniaisten erityispiirre on myös omaisuustulojen suuri merkitys, niiden osuus asutokuntien kaikista tuloista oli viime vuonna keskimäärin 27 prosenttia. Omaisuustulot muodostuvat osinko- ja vuokratuloista sekä veronalaisista myyntivoitoista. Pienituloisimmissa kunnissa omaisuustulojen bruttotulo-osuus jäi alle kolmen prosentin.

Asutokuntien tuloeroja tasoittaa kuitenkin verotus, sillä suurituloisimmissa Kauniaisissa asutokunnat maksoivat tuloistaan veroja ja veronluonteisia maksuja keskimäärin 42 150 euroa vuonna 2013. Seuraavaksi suurituloisimmissa Espoossa vastaava tuloverojen määrä oli noin puolet pienempi, eli 21 310 euroa. Pienituloisimmissa kunnissa Rautavaaralla asutokuntien tuloistaan maksamat verot olivat keskimäärin 6 790 euroa.

Sisällys

1. Tulokehitys jatkui vaatimattomana vuonna 2013.....	4
Tulot omaisuuden myynneistä kasvoivat eniten.....	4
2. Asutokunnilla käytettävissä tuloja keskimäärin 38 440 euroa	6
Pääkaupunkiseudulla asutokuntien tulot selvästi suurimmat.....	6
3. Rakennemuutokset heijastuvat asutokuntien tuloissa.....	8
Joillakin rakennemuutosalueilla reaalitytulot alentuneet.....	8
4. Joka toinen kauniaslainen suurituloisimmassa tulokymmenyksessä.....	10
5. Pitkittynyt pienituloisuus yleisintä pienituloisilla alueilla.....	12

Taulukot

Taulukko 1. Asutokuntien tulot, reaalitymuutokset ja niiden vaikutus käytettävissä olevien rahatulojen muutokseen vuonna 2013. Tulot keskimäärin asutokuntaa kohden, euroa vuodessa.....	5
--	---

Kuviot

Kuvio 1. Asutokuntien käytettävissä olevat rahatulot vuonna 2013, euroa vuodessa, keskiarvo ja mediaani. Viisitoista suuri- ja pienituloisinta kuntaa.....	6
Kuvio 2. Asutokuntien mediaanitulojen reaalityvuosimuutokset (%) vuosina 2008–2013. Viisitoista suurimman ja pienimmän muutoksen kuntaa	8
Kuvio 3. Suurituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittunut väestö vuonna 2013. Viisitoista korkeimman ja matalimman osuuden kuntaa.....	10
Kuvio 4. Pienituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittunut väestö vuonna 2013. Viisitoista korkeimman ja matalimman osuuden kuntaa.....	11
Kuvio 5. Pitkittynyt pienituloisuus vuonna 2013, viisitoista korkeimman ja matalimman pitkittyneen pienituloisuuden kuntaa.....	12
Laatuseloste: tulojaon kokonaistilasto.....	13

1. Tulokehitys jatkui vaatimattomana vuonna 2013

Asuntokuntien käytettävissä olevat rahatulot olivat vuonna 2013 keskimäärin 38 440 euroa. Reaalisesti tämä oli prosentin kymmenyksen vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Asuntokuntien mediaanitulo oli 31 070 euroa, mikä on 0,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2012. Mediaanitulo kuvaa keskivertoasuntokuntien tuloja ja niiden muutoksia luotettavammin kuin keskiarvotulo, koska mediaanitulo ei ole herkkä yksittäisille ääriarvohavainnoille. Etenkin pienissä väestöryhmissä yksittäiset äärihavainnot voivat vaikuttaa keskiarvotuloon siten, että se antaa ryhmän todellisesta tulotasosta harhaanjohtavan kuvan.

Tulot omaisuuden myynneistä kasvoivat eniten

Palkkatuloja asuntokunnat saivat vuonna 2013 keskimäärin 30 750 euroa, mikä on reaalisesti 1,3 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Talouden taantuma näkyy selvästi palkkatulojen lisäksi myös yrittäjätuloissa. Asuntokunnat saivat tuloja yritystoiminnasta vuonna 2013 keskimäärin 2 400 euron edestä, missä vähennystä edellisvuoteen verrattuna oli 2 prosenttia. Yrittäjätulot muusta kuin maa- ja metsätaloudesta vähenivät 4,2 prosenttia, maatalouden yrittäjätuloissa vähennystä edellisvuoteen verrattuna oli 5,7 prosenttia. Yrittäjätulot metsätaloudesta sen sijaan kasvoivat, ne olivat keskiarvon mukaan reaalisesti 13,5 prosenttia korkeammat kuin vuotta aikaisemmin.

Omaisuustuloja asuntokunnat saivat vuonna 2013 keskimäärin 3 640 euron edestä, mikä oli 11,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2012. Omaisuustuloista eniten kasvoivat veronalaiset myyntivoitot, joita asuntokunnat saivat vuonna 2013 runsaat 53 prosenttia enemmän kuin vuonna 2012. Vuotta aikaisemmin myyntivoitot olivat vähentyneet noin 40 prosentilla. Tämä kuvaa hyvin sitä, että myyntivoittojen määrä voi vaihdella voimakkaasti peräkkäisinä vuosina. Osinkotuloja asuntokunnat saivat vuonna 2013 keskimäärin runsaan prosentin enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Yhteensä tuotannontekijätuloja, jotka koostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista, asuntokunnat saivat keskimäärin 36 790 euroa, mikä oli reaalisesti pari prosentin kymmenystä vähemmän kuin vuonna 2012.

Tulonsiirtoja asuntokunnat saivat vuonna 2013 keskimäärin 13 980 euroa, mikä on 4,2 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Saaduista tulonsiirroista eniten kasvoivat työttömyyteen liittyvät etuudet, jotka olivat vuonna 2013 keskiarvolla mitattuna 11,3 prosenttia suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Asumiseen liittyvät etuudet kasvoivat 4,4 prosenttia ja muu toimeentuloturva 3,9 prosenttia. Viimeksi mainittuihin etuuksiin sisältyy muun muassa toimeentulotuki. Sen sijaan opiskeluun liittyvät etuudet alenivat vuonna 2013 edellisvuodesta 3,7 prosenttia.

Bruttotuloja eli yhteenlaskettuja palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloja sekä saatuja tulonsiirtoja asuntokunnat saivat vuonna 2013 keskimäärin 50 770 euroa. Reaalisesti tämä oli 0,9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2012.

Veroja ja veronluonteisia maksuja asuntokunnat maksoivat bruttotuloistaan vuonna 2013 keskimäärin 12 330 euron edestä. Tämä oli 4,1 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vuoden 2013 alussa voimaantulleen YLE-veron vaikutus maksettujen tulonsiirtojen kasvussa oli 1,5 prosenttiyksikköä. Kun bruttotuloista vähennetään niistä maksetut verot ja veronluonteiset maksut, saadaan tulonjakotilastojen tärkein tulokäsike, käytettävissä olevat rahatulot.

Taulukko 1. Asuntokuntien tulot, reaali muutokset ja niiden vaikutus käytettävissä olevien rahatulojen muutokseen vuonna 2013. Tulot keskimäärin asuntokuntaa kohden, euroa vuodessa

Tulolaji	Keskimäärin/asuntokunta vuonna 2013, €	Reaalinen vuosimuutos 2013, %	Kasvukontribuutio käytettävissä olevan rahatulon muutokseen, %-yksikköä
1. PALKKATULOT	30 748	-1,3	-1,1
1.1 joista: luontoisedut ja työsuhdeoptiot	437	6,1	0,1
1.1.1 joista: työsuhdeoptiot	62	63,2	0,1
2. YRITTÄJÄTULOT YHTEENSÄ	2 400	-2,0	-0,1
2.1. Yrittäjätulot maataloudesta	381	-5,7	-0,1
2.2. Yrittäjätulot metsätaloudesta	396	13,5	0,1
2.3. Yrittäjätulot muusta yrittäjätoiminnasta	1 623	-4,2	-0,2
3. OMAISUUSTULOT YHTEENSÄ	3 640	11,5	1,0
3.1. Osinkotulot	1 535	1,2	0,0
3.2. Vuokratulot	521	2,2	0,0
3.3. Myyntivoitot	1 069	53,2	1,0
3.4. Muut omaisuustulot	515	-4,6	-0,1
4. TUOTANNONTEKIJÄTULOT	36 789	-0,2	-0,2
5. SAADUT TULONSIIRROT YHTEENSÄ	13 980	4,2	1,5
5.1. Sairausajan toimeentuloturva	222	0,0	0,0
5.2. Toimintarajoitteisuuteen liittyvä tuki	1 521	-1,8	-0,1
5.3. Vanhuuden turva	8 009	5,5	1,1
5.4. Lesken ja muiden omaisten tuki	609	-0,2	0,0
5.5. Lapsiperheiden etuudet	1 079	-1,2	0,0
5.6. Työttömyysturva	1 592	11,3	0,4
5.7. Asumisen tuet	501	4,4	0,1
5.8. Opintoetuudet	180	-3,7	0,0
5.9. Muu toimeentuloturva	268	3,9	0,0
6. BRUTTOTULOT	50 769	0,9	1,2
7. MAKSETUT TULONSIIRROT YHTEENSÄ	12 334	4,1	-1,3
8. KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHATULOT	38 436	-0,1	-0,1

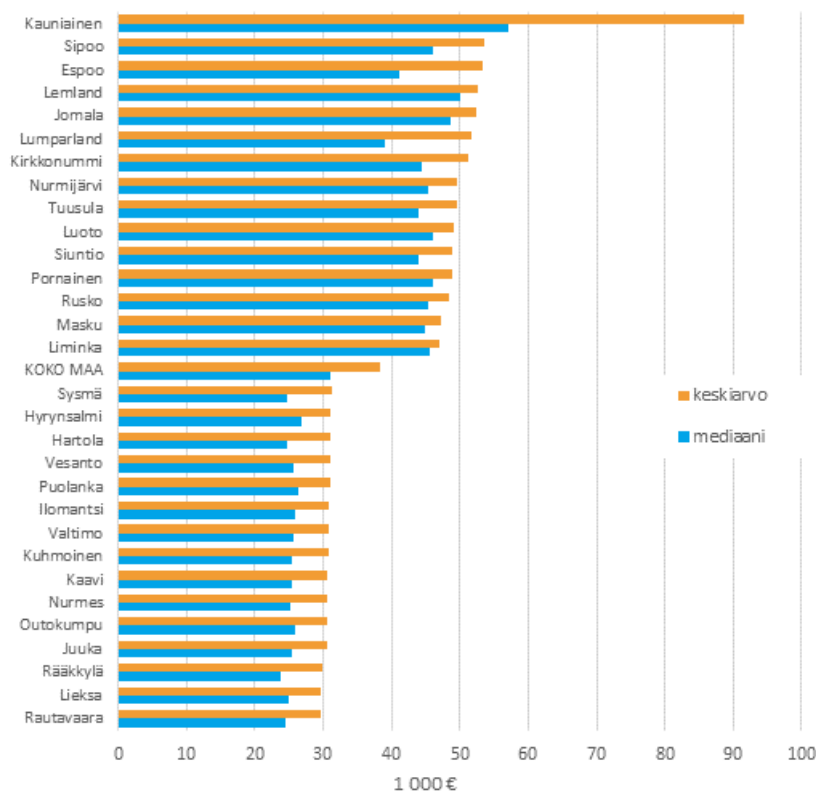
2. Asuntokunnilla käytettävissä tuloja keskimäärin 38 440 euroa

Pääkaupunkiseudulla asuntokuntien tulot selvästi suurimmat

Tämän julkaisun alussa kuvattiin asuntokuntien tuloja ja tulojen rakennetta bruttotuloilla, joista ei ole vähennetty veroja. Kun bruttotuloista vähennetään niistä maksetut verot ja veronluonteiset maksut, päästään tulojakotilastojen päätulokäsitteeseen, käytettävissä oleviin rahatuloihin. Asuntokuntien käytettävissä olevat rahatulot olivat koko maassa vuonna 2013 keskimäärin 38 440 euroa. Vastaava mediaanitulo oli 31 070 euroa. Kaikki Suomen kunnat huomioiden ylivoimaisesti suurituloisimpia olivat Kauniaisten asuntokunnat, joiden keskimääräinen käytettävissä oleva rahatulo oli viime vuonna 91 490. Asuntokuntien mediaanitulo oli Kauniaisissa oleellisesti alhaisempi, 57 060 euroa. Näin suuri ero keskiarvo- ja mediaanitulon välillä johtuu siitä, että Kauniaisten sisällä väestön tuloerot ovat varsin suuret.

Seuraavaksi suurituloisimpia olivat Sipoon ja Espoon asuntokunnat, joiden keskiarvotulo oli kuitenkin selvästi, eli noin 38 000 euroa matalampi kuin Kauniaisissa. Sipoossa asuntokuntien käytettävissä oleva rahatulo oli keskimäärin 53 570 euroa, mediaanitulo oli 45 950 euroa. Vastaavat tulot Espoon asuntokunnilla oli 53 280 euroa ja 41 020 euroa.

Kuvio 1. Asuntokuntien käytettävissä olevat rahatulot vuonna 2013, euroa vuodessa, keskiarvo ja mediaani. Viisitoista suuri- ja pienituloisinta kuntaa

Väestöltään maan suurimmassa kunnassa Helsingissä asuntokuntien keskimääräinen käytettävissä oleva rahatulo oli viime vuonna 41 780 euroa, mediaanitulo oli 31 160 euroa. Helsingin asuntokuntien tulotason alentavasti vaikuttaa jonkin verran se, että asuntokuntien keskikoko on Helsingissä alhaisempi kuin monessa muussa kunnassa. Mitä pienempi asuntokuntien keskikoko on, todennäköisesti asuntokunnissa on myös vähemmän tulonsaajia, josta seuraa matalampi tulotaso (verrattuna alueisiin, joissa asuntokuntien keskikoko on korkeampi).

Muissa väestöltään suurissa kunnissa Vantaalla asuntokuntien keskiarvotulo oli sama kuin Helsingissä, eli 41 780 euroa (mediaani 35 390 €), Oulussa 36 630 euroa (mediaani 30 000 €), Tampereella 34 620 euroa (mediaani 27 250 €) ja Turussa 33 140 euroa (25 820 €). Moni edellä mainittu kaupunki on suosittu opiskelijajapaikkakunta, mikä on osaltaan alentamassa talouksien tulotasoa kyseisillä alueilla.

Kaikista pienituloisimmat asutokunnat löytyvät Itä-Suomesta Rautavaaralta, Lieksasta ja Rääkkylästä. Rautavaaran asutokuntien keskimääräinen käytettävissä oleva rahatulo oli viime vuonna 29 570 euroa (mediaanitulo 24 390 €), Lieksassa 29 720 euroa (mediaanitulo 25 040 €) ja Rääkkylässä 29 930 euroa (mediaani 23 870 €). Alueiden tulotasoeroja selittää asutokuntien kokoerojen lisäksi erot väestörakenteissa. Monilla alueilla etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa pienituloisen ei-työllisen väestön osuus on korkeampi kuin muualla maassa, mikä madaltaa kyseisten alueiden tulotasoa.

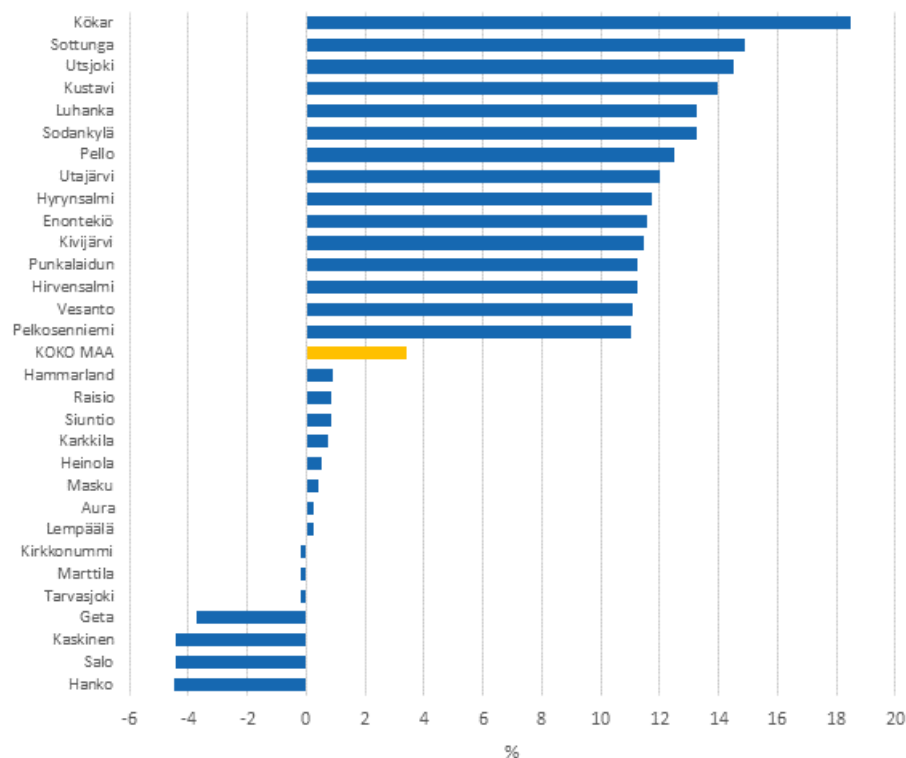
3. Rakennemuutokset heijastuvat asuntokuntien tuloissa

Joillakin rakennemuutosalueilla reaalitytulot alentuneet

Sekä koko maan talouden että väestön tulokehityksen näkökulmasta vuodet 2007–2008 olivat hyviä kasvun vuosia. Tämän jälkeen maan taloudella on mennyt heikosti, käytännössä Suomen talous on ollut viimeiset vuodet taantumassa tai ainakin lähellä taantumaa. Viime vuosina monet alueet ovat kohdanneet pitkittyneestä heikosta taloustilanteesta johtuvia merkittäviä talouden rakennemuutoksia. Monissa yrityksissä tuotantoa on jouduttu sopeuttamaan vähenevän kysynnän vuoksi. Tuotantotoimintaa on myös siirretty halvempien tuotantokustannusten maihin. Myös julkisen sektorin tekemät säästöleikkaukset, kuten varuskuntien lakkautukset, ovat aiheuttaneet monille alueille merkittäviä taloudellisia haasteita. Talouden heikko kehitys viime vuosina on heijastunut monen rakennemuutoksiin ajautuneen alueen tulokehityksessä.

Kuviossa 2 on esitetty asuntokuntien reaalisia tulomuutoksia vuosina 2008–2013 viidentoista parhaimman ja heikoimman tulomuutoksen kunnassa. Tulomuutoksia tarkastellaan ekvivalenttien mediaanitulojen pohjalta, mikä huomioi asuntokuntien rakenteissa tapahtuneet muutokset. Mediaanitulo lisäksi kuvaa nimenomaan keskivertoasuntokuntien tuloja, koska siihen ei vaikuta yksittäisten huippituloisten tulot (kuten ne vaikuttavat keskiarvotuloihin). Asuntokunnan ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo saadaan jakamalla asuntokunnan tulo asuntokunnan kulutusyksikköluvulla.

Kuvio 2. Asuntokuntien mediaanitulojen reaaliset vuosimuutokset (%) vuosina 2008–2013. Viisitoista suurimman ja pienimmän muutoksen kuntaa

Tulokäsitel: Asuntokunnan käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohden, mediaani

Asuntokuntien ekvivalentti mediaanitulo on kasvanut vuosina 2008–2013 koko maassa reaalisesti ainoastaan 3,4 prosenttia (kuvio 2). Nopeinta tulojen kasvu on ollut väestöltään pienissä kunnissa: Ahvenanmaalaisessa runsaan 120 asuntokunnan Kökarin kunnassa asuntokuntien ekvivalentti mediaanitulo oli vuonna 2013 noin 18 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2008. Viidenkymmenen asuntokunnan Sottungan kunnassa vastaava tulojen kasvu oli 15 prosenttia. Kolmanneksi korkein mediaanitulojen kasvu oli vuosina 2008–2013 Utsjoen asuntokunnilla (14,5 %) ja Kustavin asuntokunnilla (14 %).

Kuviosta 2 voidaan havaita, että neljässä kunnassa asuntokuntien reaalitytulot ovat alentuneet aikavälillä 2008–2013. Nämä kunnat ovat Hanko, Salo, Kaskinen ja Geta. Kolme ensiksi mainittua kuntaa kuuluu alueisiin, jotka Valtioneuvosto on kirjannut äkillisten rakennemuutosten alueiksi. Reaalitytulojen pientyminen on pitkälti selitettävissä tuotannontekijätulojen, eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen vähentymisellä. Esimerkiksi keskimääräiset palkkatulot asuntokuntaa kohden olivat Kaskisissa vuonna 2013 reaalisesti peräti 30 prosenttia pienemmät kuin vuonna 2008. Hangossa vastaava vähenemä oli 18 prosenttia ja Salossa 15 prosenttia.

4. Joka toinen kauniaislainen suurituloisimmassa tulokymmenyksessä

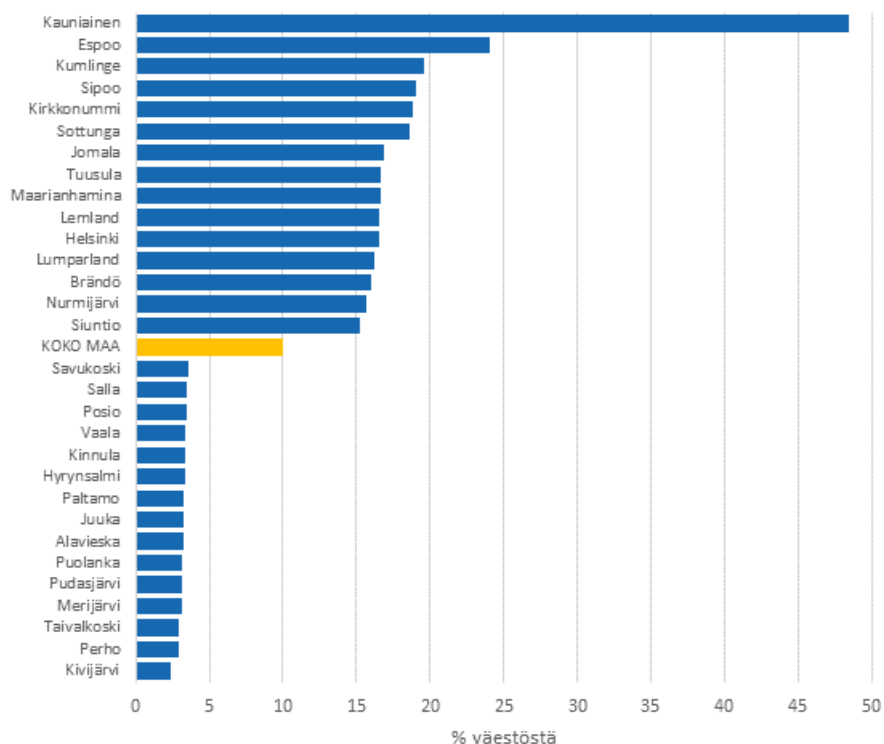
Käsitellään seuraavaksi sitä, miten asuntoväestö on eri kunnissa sijoittunut tulojakauman ääripäihin, pieni- ja suurituloisimpiin tulokymmenyksiin. Tulokymmenykset on muodostettu koko maan väestön ekvivalenttien tulojen pohjalta. Asuntokunta sijoittui vuonna 2013 pienituloisimpaan tulokymmenykseen, jos sen ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo oli pienempi kuin 13 040 euroa. Vastaavasti jos asuntokunnan ekvivalentti tulo oli suurempi kuin 40 955 euroa, asuntokunta sijoittui suurituloisimpaan tulokymmenykseen.

Edellä mainitut tulorajat pätevät sellaisenaan yhden henkilön asuntokunnille. Muille kuin yhden henkilön asuntokunnille edellä mainitut rajat on kerrottava asuntokunnan kulutusyksikköluvulla. Siten esimerkiksi kahden aikuisen asuntokunnassa pienituloisimman tulokymmenyksen raja oli vuonna 2013 noin 19 560 euroa (=kahden aikuisen asuntokunnan kulutusyksikköluvuksi $1,5 * 13\,040 \text{ €}$). Vastaava suurituloimman tulokymmenyksen raja kahden aikuisen asuntokunnalle oli noin 61 430 euroa (= $1,5 * 40\,955 \text{ €}$).

Tässä julkaisussa on aikaisemmin jo kuvattu, että asuntokuntien tulotaso on kaikki kunnat huomioiden ylivoimaisesti korkein Kauniaisissa. Samaa asiaa ilmentää myös kuvio 3, jossa on kuvattu asuntoväestön sijoittumista suurituloisimpaan tulokymmenykseen kolmenkymmenen ääripään kunnan osalta vuonna 2013. Kuvioista muun muassa ilmenee, että lähes joka toinen kauniaislainen elää asuntokunnassa, joka on sijoittunut suurituloisimpaan tulokymmenykseen. Osuus on selvästi korkeampi kuin seuraavaksi korkeimman osuuden omaavalla kunnalla Espoolla, jonka väestöstä noin joka neljäs sijoittui viime vuonna suurituloisimpaan tulokymmenykseen. Myös ahvenanmaalaisten Kumlingen ja Sottungan sekä uusmaalaisten Sipoon ja Kirkkonummen asuntoväestöllä suurituloisimpaan tulokymmenykseen kuuluvien osuus oli muuhun maahan nähden korkea.

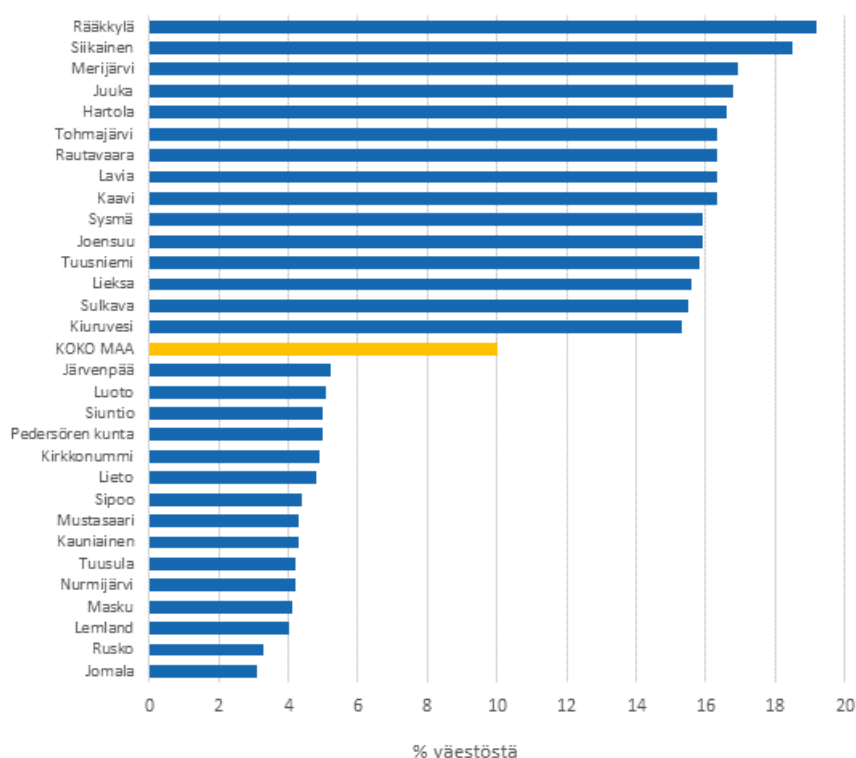
Vähäisintä suurituloisimpaan tulokymmenykseen kuuluvuus on luonnollisesti kunnissa, joissa asuntokuntien tulotaso on matala. Keskisuomalaisen Kivijärven asuntoväestöstä suurituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittui vain pari prosenttia kunnan väestöstä. Keskipohjanmaalaisen Perhon ja koillismaalaisen Taivalkosken väestöllä vastaavat osuudet olivat vain hiukan korkeammat.

Kuvio 3. Suurituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittunut väestö vuonna 2013. Viisitoista korkeimman ja matalimman osuuden kuntaa

Kuviossa 4 on kuvattu tulojakauman toista ääripäätä, eli pienituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittumisosuuksia 30 ääripään kunnan osalta. Yllättävää ei ole se, että pienituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittuminen on yleisintä kunnissa, joissa asuntokuntien tulotaso on alhainen. Ja päinvastoin, hyvätuloisten kuntien asuntoväestöllä pienituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittumisosuus on vähäisintä.

Kuvio 4. Pienituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittunut väestö vuonna 2013. Viisitoista korkeimman ja matalimman osuuden kuntaa

Edellä on jo kuvattu, että pohjoiskarjalaisen Rääkkylän asuntokunnat kuuluvat pienituloisimpien kuntien joukkoon Suomessa. Tätä havaintoa vahvistaa myös kuvio 4, josta voidaan lukea, että lähes joka viides Rääkkylän asuntoväestöön kuuluva sijoittui vuonna 2013 pienituloisimpaan tulokymmenykseen. Pohjois-Satakunnassa sijaitsevan Siikaisten kunnassa vastaava osuus oli muutaman kymmenyksen pienempi. Harvinaisinta pienituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittuminen oli edellisiä kuntia selvästi suurituloisimmissa Jomalan ja Ruskon kunnissa, joissa vain runsas 3 prosenttia asuntoväestöstä sijoittui pienituloisimpaan tulokymmenykseen vuonna 2013.

5. Pitkittynyt pienituloisuus yleisintä pienituloisilla alueilla

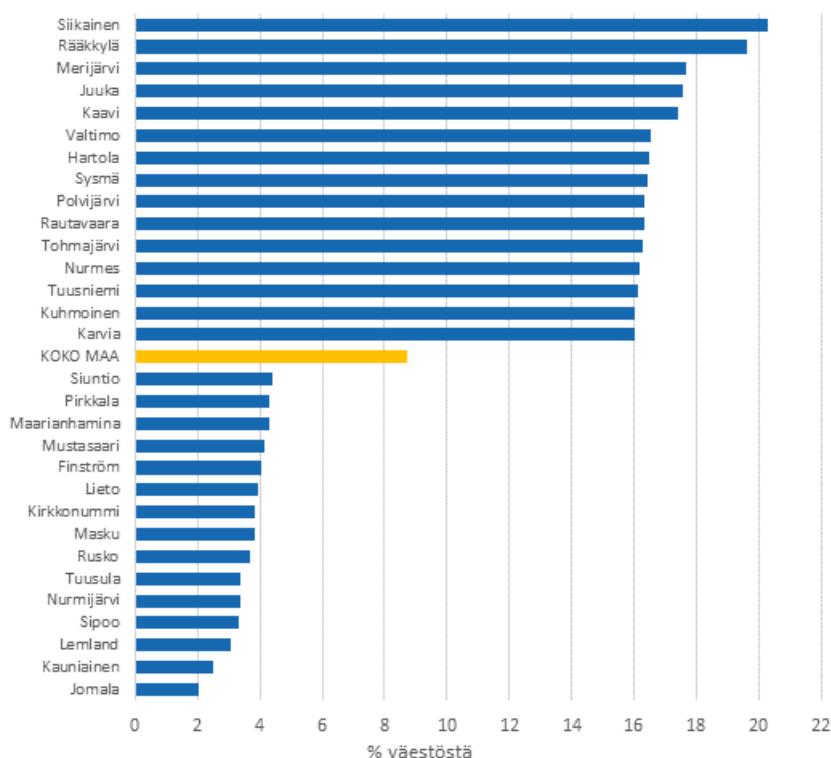
Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin määritelmän mukaan henkilö on pitkittyneesti pienituloinen silloin, kun hän on kuulunut pienituloiseen kotitalouteen tilastovuoden lisäksi kolmen edellisvuoden aikana vähintään kaksi kertaa. Kotitalous on pienituloinen silloin, kun kotitalouden ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo on pienempi kuin 60 prosenttia koko väestön mediaanitulosta. Tulonjaon kokonaistilastossa pitkittyneen pienituloisuuden määritelmä poikkeaa edellä kuvatusta vain siinä, että tulonjaon kokonaistilastossa tulonkäyttöyksikkönä on kotitalouden sijasta asuntokunta.

Vuonna 2013 Suomessa oli 465 800 pitkittyneesti pienituloiseksi luokiteltua henkilöä. Vähennystä edellisvuoteen oli 11 700 henkilöä. Pitkittyneesti pienituloisten osuus asuntoväestöstä oli 8,7 prosenttia, mikä on kolme prosentin kymmenystä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Toistaiseksi korkeimmillaan pitkittynyt pienituloisuus on tulonjaon kokonaistilaston olemassaolon aikana (tiedot saatavissa vuodesta 1998) ollut vuonna 2011, jolloin pitkittyneesti pienituloisia oli lähes 490 000 henkilöä, mikä on 9,3 prosenttia asuntoväestöstä.

Luonnollisesti pitkittynyt pienituloisuus on yleisintä alueilla, missä väestö on pienituloisinta. Siikaisten asuntokunnat todettiin aikaisemmin olevan pienituloisimpia Suomessa. Sama sanoma on luettavissa myös kuviosta 5, josta ilmenee, että Siikaisissa 20,3 prosenttia asuntoväestöstä oli pitkittyneesti pienituloista vuonna 2013. Rääkkylän asuntokunnilla ei tilanne tässä suhteessa ole kovinkaan paljon parempi.

Toisesta ääripäästä löytyvät hyvätuloiset kunnat, Jomala ja Kauniainen, joissa pitkittyneesti pienituloisia oli alle 3 prosenttia asuntoväestöstä vuonna 2013.

Kuvio 5. Pitkittynyt pienituloisuus vuonna 2013, viisitoista korkeimman ja matalimman pitkittyneen pienituloisuuden kuntaa

Laatuseloste: tulonjaon kokonaistilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

Tulonjaon kokonaistilasto on vuosittain laadittava koko väestön kattava tilasto, joka kuvaa asuntoväestön ja asutokuntien käytettävissä olevien rahatulujen jakautumista Suomessa. Sen kuvauskohteet ovat tuloerojen yleinen kehitys kansallisin käsittein, alueellinen tulokehitys sekä pitkäaikaisarkistot. Tulonjaon kokonaistilaston perusaineisto kattaa koko väestön. Koko väestön kattavana aineistona tulonjaon kokonaistilasto ei sisällä otantavirhettä. Tietoja on saatavilla vuodesta 1995 alkaen.

Tulonjaon kokonaistilaston tietosisältö perustuu täysin hallinnollisiin rekistereihin. Tilaston tavoitteena on muodostaa rekisteritietojen pohjalta asutokunnan käytettävissä olevat rahatulot samoin periaattein kuin Tilastokeskuksen tulojakotilastossa. Rekisterit eivät kata kaikkia tulotietoja, joten tulokäsite on näiltä osin puutteellinen. Tärkeimmät puuttuvat tuloerät ovat elatusapu ja muut kotitalouksien väliset tulonsiirrot sekä korkotulot. Tilaston tuloikäyttöyksikkönä on yhteiseen asumiseen perustuva asutokunta eikä tulojakotilastointia koskevien suositusten mukainen yhteiseen tuloikäyttöön perustuva kotitalous. Lisäksi kansainvälisistä suosituksista poiketen Tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite sisältää veronalaiset luovutusvoitot (myyntivoitot). Tarkemmin tilastotietojen vertailukelpoisuutta tarkastellaan tämän laatuselosteen luvussa 7.

Tilastokeskus julkaisee myös edustavaan väestöotokseen perustuvaa tulojakotilastoa, jossa julkaistaan tietoa kotitalouksien tuloista kattavammalla tulokäsitteellä ja suositusten mukaisella kotitalouskäsitteellä. Otokseen perustuvan tulojakotilaston tiedot ovat kansainvälisesti vertailukelpoisia ja sen tietosisältö perustuu EU:n tulo- ja elinolotilastoista (EU-SILC) antamaan asetukseen. Tulojakotilastossa julkaistaan tulojakoindeksit pidemmällä ajanjaksolla (vuodesta 1966 alkaen) kuin tulonjaon kokonaistilastossa (vuodesta 1995 alkaen). Otokseen rajoitusten vuoksi otokseen perustuva tulojakotilasto ei sovellu tarkan aluetason tulojakotarkasteluihin tai useamman vuoden tulotietoja vaativien indeksien tuottamiseen väestöryhmittäin. Tulonjaon kokonaistilaston tehtävänä on täydentää otospohjaista tulojakotilastoa näiltä osin.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tulonjaon kokonaistilasto on koko väestön kattava tilastoaineisto, joka kootaan henkilötasolla useista hallinnollisista aineistoista ja rekistereistä. Siten tilasto sisältää yksityiskohtaista tietoa koko väestön ja kaikkien asutokuntien tuloista.

Tulonjaon kokonaistilaston laadinnassa on käytetty seuraavia hallinnollisia aineistoja ja tilastorekistereitä:

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallituksen verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatuskirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri
- Terveystietojen ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta

Tilaston kohdeperusjoukon muodostaa asuntoväestö (vuoden viimeisenä päivänä). Tilaston ulkopuolelle rajautuvat pysyvästi ulkomailla asuvat, osoitteettomat ja laitosväestö (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat). Asuntoväestön ulkopuolelle jäävän väestön osuus kokonaisväestöstä on parin prosentin luokkaa (vajaan 120 000 henkilöä).

Henkilötason tulorekisterit yhdistetään kokonaisrekisteriaineistoksi henkilötunnuksen avulla. Perusjoukko määritetään Tilastokeskuksen tietovaraston asumismuotomuuttujan perusteella. Asumismuotomuuttuja kuvaa sitä, kuuluuko henkilö asuntoväestöön vai ei. Asutokunnat muodostetaan rakennus- ja huoneistonumeron perusteella. Asutokuntien tulot muodostetaan laskemalla yhteen samassa asutokunnassa asuvien henkilöiden tulot.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilaston lähdeaineistona käytetään pelkästään hallinnollisia rekisteriaineistoja, joten tilaston laatu on siten suoraan riippuvainen lähdeaineistojen laadusta. Väestötietojen osalta laatua on selvitetty esimerkiksi Tilastokeskuksen väestö- ja asuntokantatilastojen laatuselosteissa. Rekisteriaineistojen laatua tutkitaan vertaamalla tulonjaon kokonaisaineiston tietoja muihin tilastolähteisiin, kuten Verohallituksen, Kelan, Eläketurvakeskuksen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tilastojulkaisuihin. Tietojen kattavuutta ja oikeellisuutta tutkitaan vertaamalla tietoja otospohjaisen tulonjakotilaston tulo- ja tulonjakoindikaattoreihin ja kansantalouden tilinpidon kotitalouksien sektoritilin käytettävissä olevan tulon määritelmään. Vertailuja tehdään säännöllisesti vuosittain ja niistä voi tarkemmin tiedustella Tilastokeskuksesta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tulonjaon kokonaistilasto laaditaan vuosittain. Tilastossa esitettävät tiedot ovat lopullisia ja ne julkaistaan noin vuosi tilastovuoden päättymisen jälkeen. Julkaisuaikataulun määrittää tuotannossa käytettävien rekisteriaineistojen valmistuminen, viimeinen tuotannossa käytettävä aineisto saadaan tuotantoon 11 kuukautta tilastovuoden päättymisestä. Julkaisupäivät on koottu julkaisukalenteriin. Tuloja koskevat tiedot kuvaavat koko vuoden tietoja.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tulonjaon kokonaistilaston tietoja julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla osoitteessa www.tilastokeskus.fi *Tulot ja kulutus* aihealueen alla. Aineistosta tehdään myös erityisselvityksiä asiakkaan pyynnöstä.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tulonjaon kokonaistilaston vuosiaineistoista laaditaan vuosittain aikasarja-aineisto, mikä alkaa vuodesta 1995. Aikasarjan luokitukset (kuten alueluokitukset) ja päätulokäsitteet pyritään pitämään vertailukelpoisena yli ajan huomioimalla luokituksissa ja tulokäsitteissä tapahtuneet muutokset. Siten esimerkiksi tulonjaon kokonaistilaston kuvaamat tulomuutokset kuvaavat mahdollisimman tarkasti tulomuutoksia, joista on puhdistettu pois luokituksissa ja tulokäsitteissä tapahtuneet muutokset.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tulonjaon kokonaistilaston lisäksi Tilastokeskus julkaisee myös edustavaan väestöotokseen perustuvaa tulonjakotilastoa, jossa julkaistaan tietoa kotitalouksien tuloista kansainväliset suositukset täyttävillä tulo- ja kotitalouskäsitteillä. Tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite vastaa periaatteessa tulonjakotilaston käytettävissä olevien rahatulujen määritelmää. Kokonaistilastossa käytettävissä oleviin rahatuloihin kuitenkin luetaan kansainvälisistä suosituksista poiketen myös veronalaiset luovutusvoitot. Tämän käsitteellisen eron lisäksi tulonjaon kokonaistilaston ja otospohjaisen tulonjakotilaston väliset erot aiheutuvat tulokäsitteen kattavuuden eroista, tulonkäyttökäsitteen (kotitalous/asuntokunta) eroista ja tulonjakotilaston otantavirheestä.

Hallinnolliset rekisterit eivät kata kaikkia tuloeriä, jolloin nämä erät jäävät tulonjaon kokonaistilastosta puuttumaan. Tällaisia tuloeriä ovat lähdeveron alaiset korkotulot (eli miltei kaikki korkotulot), kotitalouksien väliset saadut tulonsiirrot (mm. saatu elatusapu) ja verottomat tulot ulkomailta. Otospohjaisessa tulonjakotilastossa nämä tuloerät kerätään haastattelemalla kotitalouksia. Eräitä rekisteriperusteisia tuloeriä ei ole muodostettu kokonaistilastoon tai niitä ei ole saatavilla koko ajanjaksolle, joten ne eivät ole mukana kokonaistilaston tulokäsitteessä. Tällaisia tuloeriä ovat elatusuet (rekisteritieto v. 2010 alkaen), äitiysavustukset, maksetut elatusavut sekä kiinteistöverot.

Rekistereistä saatavien rahamääräisten tulojen osuus kotitalouksien kaikista rahamääräisistä tuloista on kuitenkin varsin suuri. Rekistereistä puuttuvat tuloerät voivat kohdentua tietyille väestöryhmille ja olla tämän vuoksi merkittäviä (esimerkiksi kotitalouksien väliset tulonsiirrot opiskelijoille ja yksinhuoltajille).

Otos pohjaiseen tulonjakotilastoon on muodostettu myös laskennallisia eriä, joista tärkein on ns. omistusasujien laskennallinen asuntotulo. Tulonjaon kokonaistilastoon laskennallista asuntotuloa ei ole muodostettu. Asuntolainojen korot ovat osa laskennallista asuntotuloa, joten niitä ei oteta huomioon tulonjaon kokonaistilastossa.

Tulonjakotilastossa ja siihen perustuvassa EU:n tulo- ja elinolotutkimuksessa (EU-SILC) tulonkäyttöyksikkö on yhteisen tulonkäytön perusteella muodostettu kotitalous, joka määritetään päivittämällä rekistereistä saatuja asuntokuntatietoja haastattelussa. Rekistereihin pohjautuvassa tulonjaon kokonaistilastossa tulonkäyttöyksikkö on väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistonumeron perusteella määrittyvä asuntokunta. Vertaamalla tulonjakotilaston otoksella kotitalouksia ja asuntokuntia on todettu, että kotitalous ja asuntokunta ovat runsaassa 90 prosentissa samoja. Noin 98 prosentissa tapauksista asuntokunta ja kotitalous ovat joko samoja tai ne eroavat yhdellä henkilöllä (+/- 1 henkilö). Erot ovat opiskelijoilla muita väestöryhmiä suurempia.

Verotustietoihin perustuva Veronalaiset tulot -tilasto kuvaa luonnollisten henkilöiden veronalaisia tuloja, vähennyksiä ja veroja. Sen kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin tulonjaon kokonaistilaston. Veronalaiset tulot -tilaston tilastoyksikkö on tulonsaaja. Tilastosta puuttuvat ne tuloerät, jotka eivät kuulu henkilöverotuksen piiriin.

Tulonjakotilastot kuvaavat kotitaloussektorin tuloja ja tulonsiirtoja ja ovat siten kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tulo- ja tulonkäyttötilin laajennus. Verrattaessa tulonjakotilaston tai tulonjaon kokonaistilaston koko maan tulosummaa kansantalouden tilinpidon tulo- ja tulonkäyttötilin eriin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, eräissä määritelmässä ja tilastojen laatimismenetelmässä. Erojen johdosta kansantalouden tilinpidon ja tulonjakotilastojen luvut esimerkiksi kotitalouksien käytettävissä olevan tulon vuosimuutoksista saattavat erota tuntuvastikin toisistaan. Kansantalouden tilinpidon käytettävissä olevaan tuloon mm. sisältyy laskennallinen asuntotulo, mutta eivät myyntivoitot (hallussapitovoitot).

Lisätietoja

Pekka Ruotsalainen 029 551 2610
Vastaava tilastojohtaja:
Riitta Harala 029 551 3604
toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: Tulonjaon kokonaistilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-3279 (pdf)